

Komentarji

Italijani "veliki duhovni" v vlogi zdravnikov

Italije, dežele največjega boga pod solncem, je prišla da je Mussolini izvršil operacijo na ekonomskem teletaliji, da postavi deželo na zdrave noge. Italijanski fašistični duhovni zdravi Italijo že celih šest let. Na vse načine je že uspelo, da jo ozdravi in pokaj, kako imenitno zdravilo, a vse zaman. Zadnja operacija je bila leta 1930, ko je Italijanski diktator znižal plače in ter cene v splošnem.

Novejša operacija je bila na istem receptu. Mussolini je spet znižal plače vsem namenešencem in vladnim uradnikom, na drugi strani znižal cene blaga in stanarstva v splošnem.

Če pri tem je pa to: do plač višjih uradnikov rešena za dvajset odstotkov, je v znižanih za deset odstotkov. Višji uradniki, ki so imeli vsi navdušeni črno, so kajpada sprejeli to rešitev z navdušenjem in bi-reizdajstvo do domovine, se kremžili ali celo pritožili.

tem pa naraščajo davki, milijansko ljudstvo kar po-mussolini je spet navil davek v samice, ki si ne morejo pravi bi hoteli, privoščiti nekakega jarma v takih pasmerah. Baš nekaj dni po liniji "operaciji" je prišlo, da so se uprli kmetje v centralne Italije visokom in žandarji so u-negena kmeta, drugih pet-pa ranili.

po Mussolini nadaljeval v eri, ko kmalu zmanjkalo popolnoma in tudi trgovci morali dajati blago za-tedaj bi Italija na per-stopnji socializirane — te. Tedaj bo zdrava ... gov nemški bratec Hitler

trijaketa z enakimi opera-tiv. Hitler je zadnje dni pri-la ne more odpraviti brez-nosti v Nemčiji in da bo za-ten, če zniža število brez-ih delavcev na milijon, "toliko jih je vedno bilo, red vojno".

mitno priznanje, da faši-ze more rešiti socialnega-ja. Fašizem je v Italiji, i in Avstriji s silo zatri-ko gibanje in hvali se, da-več razrednega boja, am-icinalno vprašanje stoji ne-knjeno, brezposelnost in delavcev nista odpravljene fašistični dekreti in di-ke morejo prinesiti blago-

ki, katerih je še dosti, pa-nejšo fašističnim kričanjem bentačem in drve za njimi. to je tudi med divjaki v-ili, kadar se pojavi med nj-i-rovnik", ki tolče na boben-je, da lahko ozdravi vsake-tnika, samo dobiti mora-daril. Divjaki drve za- in "čarovnik-zdravnik" jih-ono vleče.

katere ljudi lahko vlečeš-argoma, del ljudstva moreš-nejaki časa, nihče pa ne mo-rati vseh ljudi ves čas".

WEIRTONOVI DE-LAVCI BODO ŠE ČAKALI PRAVICE

"Hitra akcija" justičnega de-partmenta se spremenila v pol-ževo "prosekucijo" jeklarske-ga magnata

Washington. — (FP) — Šest-sto delavcev Weirton Steel kom-panije, ki so bili odslovljeni, ker so verovali v sekcijo 7a indu-strijskega zakona, bo še čakalo pravice in dneva, predno se iz-vrši "prosekucija" družbe radi kršenja te točke zakona.

Pred več tedni je justični taj-nik Cummings obljubil njih de-putaciji "hitro akcijo" proti dru-žbi in naznanil vložitev aplikaci-je za injukcijo na zveznem so-dišču v Wilmingtonu, Del., s ka-tero naj bi vlada prisilila to je-klarsko kompanijo, da dovoli de-lavskemu odboru razpis tovarni-ških volitev in ji prepovedala ne-govanje kompanijske unije.

Zaslišanje o injunkciji bi se imelo vršiti 10. aprila, bilo pa je odgojeno za nedoločen čas — pred 30. aprilom ga ne bo. Vprašanje je pa, če bo vlada sploh dobila sodnijsko prepoved proti Weirton Steel. Kolikor je sedaj znano, so izgledi zelo dvomljivi. Zvezni sodnik Nields v Wilming-tonu je od justičnega depart-menta zahteval nadaljnjih "po-drobnosti", predvsem glede moči zveznega delavskega odbora.

Vse bolj naglo je pa šlo na zveznem sodišču v Alabami, kjer so premogovni baroni brez vseh sitnosti in zavlačevanja dobili začasno injunkcijo proti uvelja-vljenju premogovnega pravilni-ka, tistih točk namreč, ki do-čajo skrajšanje delovnika in zvi-šanje plač. Tamkajšnje sodišče je takoj zavezalo roke vladi in rudarski uniji.

Na vprašanje, kako justični tajnik tolmači to razliko, je od-govoril, da gre v alabamskem slučaju za "ugotovitev zakona", v slučaju Weirton Steel pa le za "ugotovitev dejstev". Slednje vzame več časa, če je akcija vzeta v interesu delavcev. Vse dru-gače je pa, če gre za protektirane podjetnikov — privilegira-nega razreda.

V weirtonskem procesu zastop-a vlado odvetnik Frank K. Ne-beker, kateremu je justični taj-nik izročil dobavo injunkcije. Nebeker se je proslavil med voj-no, ko je poslal kot vladni prose-ktor v Leavenworth ječo Willi-ama D. Haywooda, ki je pozneje ušel v Rusijo.

Kalinin pozval ruske kmetice, naj se vadijo v orožju

Moskva, 21. apr. — "Pravda" centralno glasilo ruske komuni-stične stranke, je včeraj objavilo članek Mihaela Kalinina, pred-sednika izvrševalnega sveta, ki poziva kmetake žene in dekleta po vsej Rusiji, naj se vadijo v orožju za obrambo sovjetskih re-publik kot "domača garda" za vsak primer napada. Kalinin pravi, da je Rusija v nevarnosti vojne toliko časa, dokler jo ob-koževajo kapitalistične in imper-ialistične sile.

"Električna žena" poslana v Rim na opazovanje

Rim, 21. apr. — Ana Morano, "električna žena" v Trstu, ki v spanju oddaja plave žarke iz svojih prs, je bila včeraj prive-dena v Rim po navodilu Viljema Marconija, predsednika zavoda za raziskovanje in iznajditelja brezžičnega brzojava. Ženo so nastanili v Marconijevem zavo-du, kjer jo bodo opazovali in skušali rešiti njen fenomen, ako ni sleparija.

Trije morilci elektrokrutirani Chicago. — Zadnji petek zju-traj so bili trije roparski moril-ci — John Scheck, George Dale in Jos. Francis, črnece — usmrče-ni na električnem stolu v okraj-ni ječi.

150 rudarjev ubitih v Jugoslaviji

Strašna katastrofa v Bosni, kjer je eksplozija pod zemljo vrgla čez 400 mož v smrtno past

Sarajevo, Jugoslavija, 22. apr. — Eksplozija v premogov-niku Kakanj je usmrtila večeraj od 150 do 300 rudarjev. Kaj je povzročilo razstrelbo, še ni zna-no. Vojaške čete so na delu, da rešijo rudarje, kolikor je še ži-vih pod zemljo. Do danes zju-traj so prinesli na površje okrog 80 mrtličev, toda nobenega žive-ga delavca.

Kolikor je znano, je bilo na delu 410 rudarjev. Eksplozija je nastala v spodnjih galerijah in dim ter strupeni plini so hi-tro napolnili gornje galerije, kar znači, da so bili vsi delavci pod zemljo v smrtni pasti.

To je največja premogovni-ška katastrofa v Jugoslaviji ozi-roma v Bosni, odkar jih pomni zgodovina.

Novi krvavi izgredi v Franciji in Španiji

Čez 1000 aretiranih v Parizu. — Veliki kraval v španski zbor-nici

Madrid, 22. apr. — Danes zjutraj je izbruhnila generalna stavka v Madridu. Mladinska socialistična organizacija je po-zvala vse svoje člane k demon-stracijam proti katoliškim fašis-tom.

Pariz, 21. apr. — Socialisti in komunisti so včeraj demonstri-rali pred mestno hišo v Parizu proti odslavljanju javnih nameš-čencev in znižanju plač. Demon-stracije so se kmalu prelevile v izgrede in v spopadu s policijo je bilo okrog 50 oseb lahko ran-jenih ter čez tisoč aretiranih.

Madrid, 21. apr. — Španski parlament je bil včeraj pozoriš-če silnih kravalov, ko je vladna večina sprejela predlog, da vla-da pomilosti okrog 9000 največ-jih monarhističnih reakcionar-jev, ki so že od začetka republike v zaporih. Vsi ti bodo izpušče-ni na prost. Čim je bil ta pred-log sprejet, so se v zbornici spo-padli levičarji in desničarji v bo-ju na pesti, ko pa so redarji na-redili mir, je vsa leвица odkora-kala iz zbornice.

Socialistični vodja Caballero je sinoči izjavil, da socialisti bo-do najbrž bojkotirali parlament in bodo mobilizirali delavce na odpor proti nazadnjaški vladi in fašistom. V izgredu v Madridu je bilo šest oseb ranjenih.

Sovjetski poslanik sijajno pogoščen v Chicagu

1500 buržujskih gostov v Pal-merjevi palači

Chicago. — Sovjetski posla-nik Aleksander Antonovič Tro-janovskij je 20. t. m. prvič obiškal Chicagu in bil gost visoke čikaške družbe, ki je napolnila sijajno banketno dvorano v Pal-merjevi palači. Edino, kar je spominjalo gosta na boljševiske Rusijo, je bila rdeča zastava z znakom srpa in kladiva v ospre-dju dvorane, vse drugo je bilo pristno ameriško kapitalistično. Okrog miz je sedelo 1500 pova-bljencev in tudi galerija je bila zasedena. Trojanovskij je v svo-jem govoru naglašal svetovni mir in obilo dobičkonosne trgo-vine med sovjeti in Ameriko.

Uniji elektrarskih delavcev se združili

New York. — Edison Em-ployes' Equity unija se je pri-družila Brotherhood of Utility Employees uniji, ki ima postojan-ke v raznih mestih. Ta nova in neodvisna unija prične z večjo kampanjo za organiziranje 200.000 delavcev elektrarske indu-strije.

PRODAJALCI AV-TOV SE ORGA-NIZIRAJO

Nova unija ima postojanke že v raznih večjih mestih. 80.000 prodajalcev v industriji

Chicago. — (FP) — "Odpr-ta delavnica" avtne industrije se je pričela krhati tudi v oddelku distribucije in ne samo v oddelku produkcije. National Auto-mobile Salesmen asociacija s se-dežem v Chicagu si je nadelo na-logo, da organizira prodajalce avtomobilov, katerih je 80.000 v Združenih državah.

Unija je še šibka — stara je devet mesecev — vendar pa je uspela pri sestavljanju pravil-nika za avtne trgovce, da je bila vključena minimalna tedenska mezda \$17.50, kar je na primer poldrug dolar več kakor je zna-šala povprečna tedenska plača čikaških prodajalcev avtov lansk-ko leto.

Postojanke ima že v raznih večjih mestih — štiri v Chica-gu, šest v New Yorku in po eno v Detroitu, St. Louisu, Indiana-polisu, Minneapolisu, Sacramen-tu, Trentonu, Washingtonu, v raznih mestih Connecticuta in še širi tudi drugod. V Chicagu je te dni sklenila kolektivno po-godbo s 75 izmed 529 agencija-mi.

Dasi se pogodba ne tiče plač, ampak le delovnih pogojev, je svojim članom vseno priborila \$9.000 do \$11.000, kar je vsota, ki predstavlja manjše plače ka-kor jih določa pravilnik. Z dru-go besedo: stopila je na prste "šizlerjem", ki brez unije delajo kar hočejo. In glodalcev je ve-liko tudi med avtnimi trgovci.

Unija je neodvisna, izven A-meriške delavske federacije. To tudi ostane, dokler si bo Retail Clerks unija lastila jurisdikcijo nad avtnimi agencijami, je re-kel predsednik W. A. Heacox.

Zadrugarji na severu za ekspanzijo

Centralna zadruga ustanovi la-stno zavarovalnico proti po-žaru

Superior, Wis. — (FP) — Let-na konvencija Central Coopera-tive Wholesale s sedežem v tem mestu je odobrila program večje ekspanzije za svoje okrožje, ki obsega severozapadne države. Program določa pomnoženje članstva, ustanovitev več novih prodajal in bogatejšo zalogo raznovrstnega blaga.

Konvencije se je udeležilo 300 delegatov, ki so zastopali 125 za-drug s 30.000 člani. Upravitelj nabavljalne zadruge ali centra-le H. V. Nurni je poročal, da je bil promet v zadnjem januarju in februarju 65% večji ko pred letom. Lansko leto je centrala i-mela prometa za \$1.383.000 ali \$75.000 več ko leto prej.

Konvencija je tudi odobrila načrt za ustanovitev lastne po-zarne zavarovalnice. Zadruga sedaj plačujejo privatnim zava-rovalnicam \$20.000 na leto, v bo-doče bodo pa vodile svoj zava-rovalni biznis. Farmlarji in njih zadrugam bo centrala nudila v bodoče tudi zadruga semena, katera bo sama čistila in prepa-rirala za trg.

Hitler hrepeni po Balkanu

Berlin, 21. apr. — Te dni je dospel v Berlin bolgarski mini-strski predsednik Nikolaj Muš-anov zaradi sklepanja neke trgo-vske pogodbe. Hitlerjeva vlada ga je sprejela z velikimi ceremo-nijami in trščem. Kakor poro-čajo, se Hitler zelo zanima za balkansko politiko, predvsem za spravo med Bolgarijo in Jugo-slavijo, da odtegne Balkan vpli-vu Mussolinija, zlasti pa vplivu Francije.

Roosevelt poskočil v želez-niškem mezdnem sporu

Dollfuss vlačil socialiste v taborišča

Avstrijska vlada se poslužuje Hitlerjevih barbarskih metod

Dunaj, 21. apr. — Dollfusso-va klerofašistična vlada je zad-nje dni poslala 81 socialistov, ki so bili v dunajskih zaporih od fe-bruarske vataje, v koncentracijs-ko taborišče v Woellersdorfu. Med temi jetniki so bivši sena-torji, poslanci in člani dunajske mestne zbornice; med njimi so Otto Gloeckel, ki je organiziral sistem dunajskih občinskih hiš za delavske družine, Leutner, vo-dja svobodomselne organizacije, in dr. Schoenhof, vodilni sociali-stični odvetnik.

Dollfuss je osvojil nacijski princip v Nemčiji, po katerem Hitler drži svoje politične na-sprotnike v zaporu in koncentra-cijskih taboriščih za nedoločen čas brez vsakega procesa. V ta-borišču Woellersdorfu so bili do-slej večinoma avstrijski hitler-jeveci, ker pa manjka prostora za socialiste, je vlada začela izpuš-čati hitlerjevece na prosto.

Kriza med Japonsko in Združenimi državami

Prepovedana trgovina s Kitajci

Washington, D. C. — Izjava japonskega zunanjega ministra, da Japonska ne bo pustila, da bi druge dežele ali Liga narodov iz-koriščala Kitajsko ali da bi tuje sile prodajale bojni material Ki-tajcem, je povzročila senzacijo v Washingtonu. Kitajska vlada v Nankingu je pravkar naročila 20 bojnih letal v Ameriki. Ta-koj nato se je po Washingtonu raznesla vest, da je "ameriška vlada ustavila prodajanje stare-ga železa Japoncem."

Sanghaj, 21. apr. — Predstav-niki nankingske vlade so včeraj izjavili, da bodo ignorirali de-klaracijo japonskega zunanjega ministra in takoj kupili namera-vanih dvanajst bojnih letal v Združenih državah. Kitajska vlada je silno razkačena zaradi najnovejše japonske akcije, ki hoče nadzorovati njeno zunanjo trgovino.

Glasniki kapitalizma za otroško delo

New York. — Predsednik ko-lumbijske univerze dr. Nicholas Murray Butler in veliki duho-ven ameriških imperialistov E-liha Root sta okrog sebe zbrala 66 intelektualnih apostolov ka-pitalizma z namenom, da se bo-re v skupni fronti proti sprejet-ju zveznega amendmenta za od-pravo otroškega dela.

Njih stališče je, da Amerika ne sme pokopati svoje lepe tradi-cije in zanikati otrokom priliko do tovarniškega dela. Pri izko-riščanju otrok so namreč veliki profiti.

Hitler odredil splošno vojaško vežbanje?

Pariz, 21. apr. — Iz Luksem-burga je prišla vest, da so v Nemčiji vsi mladeniči od dvaj-setega leta starosti prešli po-zivnice k vojaškemu vežbanju. Vojaška služba, ki bo markirana pod "vežbanjem za delo", ima trajati poldrugo leto. Odgovor-ni oblastniki v Nemčiji pravijo, da "ne vedo ničesar o tem".

Tramvajski delavci dobili sedem-urnik

Winnipeg, Can. — Tukajšnji tramvajski delavci so dobili skrajšanje delovnika na sedem ur skozi vse leto, teden plača-nih počitnic in pet centov več plače za delo ob nedeljah. Orga-nizirani so v One Big Union, ki je tukaj po vojni vodila general-no stavko.

Izjavil je, da železniške družbe morajo reorganizirati svojo fi-nančno zgradbo na svoje stroš-ke ali pa vlada prevzame že-leznice

Washington, D. C., 22. apr. — Organizacije železničarjev so absolutno proti priporočilu predsednika Roosevelta, da bi 10-odstotna redukcija mezde o-stala. Voditelji železničarjev zahtevajo, da se mezda zviša s 1. julijem. Železniške družbe, okorajžene po Rooseveltu, pa vztrajajo pri njegovem priporo-čilu.

Washington, D. C., 21. apr. — Predsednik Roosevelt je včeraj zagrozil železniškim družbam, da železnice čaka federalna kontro-la ali pa federalno lastništvo, če takoj ne reorganizirajo svojega kapitala in stabilizirajo mezdnih pogojev za železničarje.

Grožnja je prišla v obliki pi-sma, ki ga je predsednik naslo-vil na koordinatorja železnice Eastmana in ki je bilo objavlje-no. Rooseveltovo priporočilo z ozirom na mezdni spor med železniškimi družbami in železni-čarskimi unijami je, da obstoje-ča desetodstotna mezna reduk-cija ostane.

Roosevelt zahteva, da morajo železniške družbe znižati svoje dolgove na stroške lastnikov bondov, da ne bodo v večnem bankrotnem stanju, kar jim slu-ži, da neprestano pletirajo "rev-ščino" in so valed tega v nepre-stanem mezdnem konfliktu z že-lezničarji.

Življenje je električnega izvora, pravi dr. Crile

Odkril je, da zmes kislika, dušika in ogljika poraja dinamično e-nergijo

Philadelphia, Pa. — Dr. George W. Crile, znameniti cleveland-ski kirurg in znanstvenik, je te dni poročal na tukajšnjem let-nem zborovanju Ameriškega fi-lozofskega društva, da življen-ska energija ima izvor v elektri-čni sili. Snovanje in aktivnost živih stanic izvira iz električne energije, ki nastaja, kadar se se-stanejo pod ugodnimi pogoji tri-je elementi: kislika, dušik in og-ljik. Ti trije elementi so prisot-ni v vsaki živi stanici.

Dr. Crile je poročal, da je s svojimi tremi asistenti odkril dokaz za svojo trditev. Opazil je, da stanice oddajajo iz sebe ultravijolične žarke.

Rudarji železne rude se pričeli organizirati

Hibbing, Minn. — V okrožje železne rude severne Minnesote je po dolgih letih zopet prišla International Union of Mine Mill & Smelter Workers unija ter pri-čela organizirati rudarje. Postoj-anke so oživele že v več nase-linah kraljestva jeklarskega trusta. Konference za organi-ziranje rudarjev se je tukaj ude-ležilo nad 300 oseb. Upati je, da bo unija imela več sreče ko v preteklosti. Organizacijsko delo vodi organizator Orlich iz Butta.

Pleskarji dobili dolar na uro

Memphis, Tenn. — Pleskaraki kontraktorji so pristali na za-htevo unije za 30-urni tednik in dolar na uro. Kolektivna pogod-ba pokriva tudi okolico in je bi-la sklenjena na bazi pravilnika za gradbeno industrijo. S to po-godbo je unija pridobila veliko novih članov.

Podhranjeni otroci

Clinton, Iowa. — Šolske obla-sti so odkrile, da so šole natrpa-ne s podhranjenimi otroci. Naj-več jih prihaja iz družin, ki niso na pomožni listi. Njih teža je de-set ali več odstotkov pod nor-malo.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Maribor: na Zdravstveno drvarstvo (Ivan Či-
m) je Kanada \$2.50 na leto, \$2.50 na pol
leta, \$1.50 na četrt leta, \$1.50 na dva
\$1.50 na leto, \$2.75 na pol leta; na in-
tervencije \$2.50.

Subscription rates for the United States
(except Chicago) and Canada \$2.50 per year,
Chicago and Cienro \$1.50 per year, foreign
countries \$2.50 per year.

Čena opazov po dogovoru.—Nekopije se ne
vračajo.
Advertising rates on agreement.—Manu-
scripte will not be returned.

Headed on van, kar ima stik s svetom:
PROSVETA
2007-40 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

138

Datum v oglepju, na primer (March 31),
1935, poleg vsakega imena na nasledovni po-
meni, da vam je s tem datumom potekla
naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se
vam list ne ustavi.

Domač drobiz

Adamič zapustil Chicago

Chicago. — Pisatelj Louis A-
damič je imel v petek popoldne
zelo dobro obiskano predavanje
v hotelu Surf. Poslušalci so bili
večinoma učitelji, učiteljice, di-
jaki učiteljske in starši dijakov.
V soboto je imel Adamič več
privatnih sestankov z odličnimi
literati, publicisti itd. V nede-
ljo je bil gost večje slovenske
družbe, ki je bila zbrana na do-
mu Jakoba in Katke Zupancić v
Berwynu. Danes se je Adamič
odpeljal v St. Paul, Minn.

Adamičeva predavanja v Minne-
soti

Duluth, Minn.—Pisatelj Louis
Adamič bo predaval v torek, 24.
aprila, v St. Paulu v zavodu
YMCA, in 26. aprila v srednji
šoli v Hibbingu, 26. aprila v Eve-
lethu in 27. aprila v Duluthu v
zavodu YMCA.

Smrtna nesreča mladega rojaka

Johnstown, Pa. — Franku
Proseni se je smrtno ponesrečil
20-letni sin. V premogovniku,
kjer je delal z očetom, mu je vo-
ziček strl nogo, katero so mu od-
rezali v bolnišnici, nakar je po-
dlegel.

Predsednikova slika v mozaiku

New York. — Anton Hribar
120 W. 21 st., je naredil mozaič-
no sliko predsednika Roosevelta.
Slika je sestavljena iz 36,000
koščkov raznobarnega mramor-
ja in je zdaj razstavljena v new-
yorški mestni hiši.

Novi grobovi

Johnstown, Pa. — Tu je umrl
Jakob Osmak, član društva št.
289 SNPJ. V bolnišnici je podle-
gel težki operaciji. Zapušča dru-
žino v starem kraju.

Milwaukee. — V bolnišnici je
umrl Fr. Jeršin, doma iz Hrast-
nika. Bil je član SNPJ in v Rock
Springs, Wyo., zapušča brata.

Calumet, Mich. — Na farmi
pri L'Ansu je umrl star pionir
Pavel V. Zalec. Podlegel je raku
na obistih. Doma je bil z Vrha
pri Vinici v Beli Krajini in v A-
meriko je prišel leta 1896 in di-
rektno v Calumet. Zapustil je
ženo in 10 odraslih otrok. — U-
mrla je žena Matta Troharja,
stara 38 let in rojena tu. Pokoj-
nica je bila hči nočnega čuvaja
Pavla Špeharja.

Se nekaj o ponesrečenem
Oevirku

Milwaukee. — Viljem P. O.
evir, ki se je 15. t. m. ubil v le-
talu, je bil star 26 let in rojen
je bil v Clintonu, Ind. Njegovi
starši, ki so že mrtvi, so bili
doma iz Rečice v Savinjski dol-
ini. Tu zapušča brata Johna O-
evirka, znanega zemljišnega tr-
govca.

Našli mrtvega v kanalu

Chicago. — Zadnje dni so na-
šli v Summitu v odvodnem ka-
nalu truplo Josipa Slakoperja,
doma iz Hrvaškega, ki je izgi-
nil še v zadnjem januarju. Tu
zapušča ženo. Kako je prišel v
kanal, ni znano.

Padec v porabi užitnega blaga

Washington. — V zadnjem
marcu so ameriški groceristi
prodali manj blaga kot pred enim
letom, poročajo zvezni direktor bi-
roja za domačo in tujezemsko
trgovino. Denarni promet je bil
sicer večji za 11.5%, kar pa ne
pomeni večje porabe jestvin, ki
so se podražile za 20% od lan-
skega marca. To poročilo po-
stavlja na laž vse inspirirane
vesti o izboljšanju položaja.
Ljudje jedo manj ko so pred le-
tom, ker je njih kupna sila pa-
dla.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

Opis "Prisege o polnoči"

Pittsburgh, Pa. — V nedeljo,
dne 29. aprila, ob 2. popoldne u-
prizori dramski klub Soča iz
Canonsburga, Pa., za tukajšnji
Slovenski dom lepo štiridesetlet-
no "Prisego o polnoči", delo
Manice Kumanove. Ta prelepa
kmečka igra vsebuje veliko pe-
tja, same jako priljubljene doma-
če pesmi med Slovenci. Že v za-
četku igre so zbrani cigani v
svojem taboru in v brezskrbno-
sti prepevajo vsakovrstne nar-
odne pesmi, zraven pa spremlja-
jo svoje petje na raznovrstna
godala. Ko petje poneha, se mla-
da krasna ciganka spusti v div-
ji ples.

Igra je vzeta iz ljudskega živ-
ljenja kot je bilo pred 50 leti na
Gorenjskem. Slovenci imamo ve-
liko lepih iger, katere nam pred-
stavljajo življenje našega kmet-
skega ljudstva. Tudi ta igra nas
pripelje v prijazno gorenjsko
vas, v kateri so živel isvoje bo-
rno življenje preprosti kmetje.
Borili so se za svoj vsakdanji
kruh in si lajšali trpljenje s pet-
jem in dovtipi. Največ pregla-
vic so jim delali cigani, ki so se u-
stavljali v vasi ali njeni okolici,
kradli in beračili in tako izko-
riščali v svojem brezdelju uboge
kmete.

V tej vasi je živel tudi nekoli-
ko bolj premožen kmet Požar s
svojo ženo Meto in z edino hčer-
ko Anko, katere je bila ponos
Požarjeve hiše, s svojo pridnost-
jo in dobroto pa ponos cele oko-
lice. Marsikatero fantovsko oko
se je obrnilo za njo, ali Požarju
se ni mudilo z moštvi, ker on
je bil še pri moči in Anica ga
ni nadlegovala s tem. Ker so bi-
li premožni, so imeli hlapca; živ-
ljenje jim je potekalo mirno na-
prej. Nekega dne jo pa prižvi-
ga po stezi ob maji cigan Marko.
Bil je postaven fant. Po-
žar in njegov hlapec sta popra-
vilja vrtno ograjo. Ko pride
Marko do njiju, se ustavi in se
vtakne v pogovor. Tudi za delo
je prijel, ne da bi ga kdo silil, kar
ni baš ciganska navada. Požar-
ju se to tako dopade, da mu po-
nudi mesto hlapca, kar Marko
tudi sprejme.

Marko je služil pri Požarju in
se zaljubil v Anico in ona v nje-
ga. Večkrat sta se šla zvečer
skrivaj sprehajati. Bila sta ja-
ko pozorna, da ju ne bi kdo vi-
del in tega razbodbal po vasi.
Vsa pozornost ni pomagala. La-
vrinka, stara klepetulja, ki je
vedno stikala okoli, ju je vide-
la in vsa vas je takoj vedela o
tem. Anka je šla tožiti in stara
klepetulja je šla klepat "ričet" v
zapor, čeravno je bila nedolžna.
Tudi za Anko so pričeli druga-
ni dnevi. Ljubila je sicer Mar-
ka, še naprej, ali priznala mu je,
da ne bo mogla biti nikoli nje-
gova. Prvič zato, ker on ni nje-
ne vere, drugič, ker je cigan.

Tega mu ni kar naravnost po-
vedala, ali Marko je videl, kaj
se godi v njenem srcu in si je
to še huje vzel kot je bilo. Sklep
je hitro storil in ga tudi Anici
povedal, da zaradi njega se ji ni
treba bati in si delati nepotrebnih
skrbí. Zakaj odstopoval bo s
svojo grupo, to pa zato, da ne
bi trpela Ankina čast radi nje-
ga. Anka mu je branila, ampak
on je storil svoj sklep. Nekega
večera pripelje Marko cigane pod
okno Anke, kateri zagodejo in za-
pajo nekaj v slovo. Anka, nič
huduga sluteč, odpre okno in vr-
že Marku nekaj rož. Ta pobere
cvetje in izgine s cigani, ne da
bi vedel, da bo v kratkem oče.

Torej Lavrinka se le ni moti-
la. Anka je nekega dne z izgo-
vorom, da gre v mesto k svoji
teti, zapustila vas in se že čez
nekaj tednov vrnila. Ampak ne
več sama. V kočari je nosila s
seboj malega Albinčka. Domov
ji ni kazalo iti z otrokom, zato
se je napotila k brodarju Korit-
niku, blizu 70 let staremu mo-
žu, za katerega je vedela, da je
molčeč in da ji bo pomagal. Ko-
ritnik se je silno začudil ko je
videl Anko blede in tresoč v
pozni uri. Ali še bolj je gledal
ko je začel iz kočarice otroško
ječanje. "Turška sablja", je de-
jal, "kaj pa to pomeni?" Anka
ga hitro potolaži in prosi, da ve-
sala z njo na sredo Save, zaupati
mu mora veliko tajnost. Ko sta
na vodi, ga vpraša, če bo mol-
čal. On pritrdi in je pripravljen
na to priseči. Anka mu potane v
roko križ in vzdigne tri prste, na-
kar se začne prisega. Začuje se

lvanašt udarcev ure v bližnjem
svoniku, kar naredi prizor še
bolj strašljiv in Koritnik, čer-
avno star in izkušen, je zatrepe-
tal. Anka mu nato pove doživljal-
je otrokom, a vse zvrne na svo-
jo sestrično. Koritnik se pa ni
dal kar tako in je dobro vedel
la mu Anka ni povedala resnice
in da je otrok njen. Zmenila sta
se, da obdrži on otroka, ker ni
imel svojih in je bil še celo ve-
sel, ker je vedel, da ga bo še ce-
lo njegova žena vesela. Svoji že-
ni in ljudem je povedal, da ga
je rešil iz vode.

To je kratek opis prvega in
druga dejanja. Vmes nasto-
pajo gorenjski fantje, ki prepe-
vajo lepe pesmi in "prenašajo
lestvice pod okna" in si tudi
"skočijo" v lase. Pridne gorenj-
ske žanjice, ki se dolgo v noč
zamude na njivi, pojejo par kra-
nskih pesmic. Ko pridejo domov,
čeblijo tako veselo, da mora-
jo človeku misli poleteti nazaj
v prelepo slovensko deželo. Zmo-
ti pa jih ciganka Selma, ki si ni
dala ponoči miru in je prišla
nadlegovat dekleta s svojim pre-
rokovanjem in beračenjem.

Med drugim in tretjim de-
janjem potečeta dve leti in pol.
Igra nas privede v Koritnikovo
kočo, v kateri leži Koritnik na
smrt bolan in nima več upanja,
da bi okreval. Okoli njega se
zbirajo sosede in ugibajo o do-
mačih zdravilih in o dohtarskih
brozгах, nazadnje pa izprevidi-
jo, če človeku zadnja prede, da
ne pomaga nič.

Ta dan je bila pri Požarju
svatba. Anka se je omožila, ker
je Požar umrl že pred letom.
Sliši se zvoke godbe in to pri-
privede možakarje na druge po-
menke. Na dan pride tudi zgo-
dba Albinčka, ki je bil že pol-
drugo leto star. Zgodba pa ni
bila resnična, ampak si jo je Ko-
ritnik izmislil.

Tudi Anka pride k bolniku vsa
zala in v svatovskem oblačilu.
Koritniku prinese vina in jedi,
najbolj pa ji je zaradi Albinčka,
katerega silno ljubi. Objemlje
ga, da je joj. Vstopi njen mož
Pavle in domeni se, da če bi
Koritnik umrl, vzame Anka o-
troka na svoj dom. Zato kipi ve-
sela, prizna Koritniku svoj
greh in ga odveže prisege.

Med 3. in 4. dejanjem poteče
9 let. Godi se pri Požarjevih. Al-
binček je že zaldečko, pridno se
učí in je jako bistre glave. An-
kin mož ga ima jako rad. Vidi
se, da ima v krvi nekaj od svo-
ga ciganskega očeta, ker zmir-
om kaj potrebuje. Ker Anka
in Pavle nista imela svojih o-
trok, se mu je tudi vse izpolnilo.

Ziveli so zadovoljno vsa ta le-
ta, kar naenkrat pa se pojavi
cigan Marko pri vratih. Prišel
je, da vidi, kako se godi njegovi
nekdanji ljubici, kar bi gotovo
ne storil, ako bi slutil kake po-
sledice bo imelo zanj in za Po-
žarjevo hišo. Izvedel je, da An-
ka ni več sama, da je Albinček
njegov sin in Ankin. Ona mu tu-
di pove, da se ne bi bila poročila,
da je ni tako zapustil. Marko
je vesel zaradi otroka in žalosten
zaradi nje.

V zadnjem dejanju se odigra-
vajo v Požarjevi hiši burni pri-
zori. Pretep med ciganom in An-
kinim možem. Vse to boste za
malo vstopno videli dne 29. a-
prila.—Anna Klun, 118.

Razno iz Bridgeville

Bridgeville, Pa. — Bridgeville
je precej velika naselbina, a se
le redkokdaj kdo oglasi z dopi-
som v Prosveti, ker je menda
za take stvari premalo zanima-
nja.

Z veseljem čitam v Prosveti
dopise, iz katerih je razvidno,
kako se društva SNPJ priprav-
ljajo na proslave tridesetletnice
svoje organizacije, ki je bila u-
stanovljena na svobodomiselnih
pod'vzi in je od svojega obstan-
ka voditeljica naprednih elemen-
tov v Ameriki. Zaaluga gre pio-
nirjem, ki so veliko irtvovali in
s tem pripomogli, da je SNPJ
danes največja slovenska pod-
porna organizacija. Dobro je, da
se spominjamo pionirjev, ki jih
že krije črna zemlja, ob prosla-
vah tridesetletnice. Takrat, ko
je bilo treba graditi SNPJ, je
bilo še veliko verskega duha med
rojaki in boj proti reakciji je
bil težak.

Član društva št. 6 SNPJ, Mor-
gan, Pa., sem postal l. 1905.

Spominjam se še, da mi je go-
spodar, pri katerem sem bil na
stanovanju in hrani, takrat re-
kel, da ne bom srečen, ker sem
postal član brezverskega dru-
štva, in kadar umrjem, me ne
bodo pokopali na blagoslovlje-
ni zemlji. Ker sem bil še "gr-
nar", nisem vedel, kaj bi odgo-
voril, poleg tega pa sem se bal,
da me ne bi pognal iz stanova-
nja. Rekel sem le, da me ne bri-
ga, kaj naredi z menoj po smrti.

Pred tridesetimi leti so govo-
rili, da se je rodilo mrtvo dete,
ki bo kmalu pokopano, toda na-
sprotnikom se ni izpolnila želja.
SNPJ je napredovala in je da-
nes orjak, ki neustrašeno kora-
ka po poti, ki so jo začrtali pio-
nirji.

Društvo št. 6 in tukajšnja fe-
deracija SNPJ hosta skupno
proslavila 30-letnico SNPJ dne
30. maja v Syganu, Pa. Glavni
govornik na proslavi bo Vincent
Cajkar, predsednik SNPJ.
Dolžnost vseh članov v tej oko-
lici je, da se udeležijo te pomem-
ne proslave.

Dne 25. marca sem se udele-
žil konference soc. klubov in dru-
štev Prosvetne matice, ki se je
vršila v dvorani društva št. 6 in
je bila dobro obiskana. Veselilo
me je, ko sem videl sod. M. Tu-
ška, ki je prišel iz Ohla; kakih
130 milj daleč, na konferenco.
Njega poznam že mnogo let kot
delavskega borca in aktivnega
člana v društvu in soc. stranki.
Na tej konferenci je govoril sod.
Zornik, ki je med drugim ome-
nil, da se je začela tudi mladina
zanimati za socializem. Zornik
je mož na pravem mestu in ved-
no aktiven v delavskem gibanju.

Delavske razmere v tej nase-
lini so še vedno pod ničlo. Kapi-
talisti imajo denar, delavci pa
NRA, kljub temu pa žive v mi-
zeriji.—Frank Strah, 295.

"Vdova Rošinka" v Trauniku

Traunik, Mich. — Po koledar-
ju se je pričela pomlad že pred
enim mesecem, tukaj pa bomo
opazili pravo pomlad šele v dru-
gi polovici maja. V zadnjih dneh
oktobra smo dobili sneg in da-
nes ga še precej leži po gozdovih
ter je malo upanja, da izkopni v
par tednih.

Večini tukajšnjih farmerjev
je že davno pošlo seno, katerega
lansko leto zaradi suše in kobil-
ce ni bilo toliko kot običajno. V
tej okolici je bilo mnogo uposle-
nih pri CWA, ki so morali potro-
šiti tiste dolarje, ki so jih za-
služili, za krmo, ker drugače bi
moral živina poginiti za lakoto.
Cena govedi je zelo nizka, kajti
najboljše krave ni mogoče pro-
dati za deset dolarjev.

Tudi drugi farmerski pridelki
imajo nizke cene. Edini stalni
dohodek nudi farmerjem smeta-
na, ki pa ima tudi zelo nizko ce-
no, da farmer ne dobi niti za
najpotrebnejše stvari, za davke,
katerih ni malo, itd. Farmerji
lezemo od leta do leta v čedalje
večje dolgove in o takozvanem
ameriškem komfortu se nam ni-
ti ne sanja.

Od federalne vlade slišimo sa-
me obljube, stori pa ničesar za
farmerje dejansko in pri tem bo
najbrž tudi ostalo. Čudim se ti-
stim, ki silijo ljudi iz mest na
farme, češ, da se bo na ta način
znižalo število brezposelnih. Si-
cer je res, da je delavec v indu-
strijskih središčih suženj, kar
sem sam izkusil, ampak vpraša-
nje je, kako se bo tak delavec
preživljal, ako se pošlje na far-
mo, ker je celo boj izkušenih
farmerjev za eksistenco težak.
Naivneži menijo, da so farmer-
ji slabi gospodarji, ampak vzro-
ka je treba iskati drugje, v se-

Robert Bruere, federalni urad-
nik v Washingtonu, ki je bil na-
vzoč pri gostiji, ko so dr. Wirta
pumpali o "revoluciji."

danjem ekonomskem sistemu,
ki je odgovoren, da se morata
delavec in farmer težko boriti
za obstanek. Kako dolgo bo še
padal bič po naših plečih, je se-
veda odvisno od nas samih.

Tukajšnje dramsko društvo
Traunik priredi v soboto, 28. t.
m. tridejansko komedijo "Vdo-
va Rošinka" v društvenih pro-
stori, pričetek točno ob 7. zve-
čer. Vstopnica za odrasle sta-
ne 40 centov, za mladino pa 15
centov. Po igri bomo imeli ples
in za vse druge dobrote bo skr-
bel pripravljani odbor.

Joseph Strle, 378.

Po junaškem boju za
svobodoOklic Mednarodne zadrugne zve-
ze v Londonu

Mednarodna zadrugna zveza v
Londonu je izdala takoj po kon-
cu avstrijske obrambne borbe
demokracije na vse zadrugarje
sveta oklic, v katerem naglaš-
a, da je tudi vsa zadrugarska jav-
nost zasledovala strašen boj za
demokracijo, svobodo in prav-
nost, ki ga je bil v Avstriji na-
prednejši del prebivalstva, med
katerim je zadrugništvo zelo raz-
vito. Kako škodo so zadrug-
e trpele, ni sicer še točno poznano,
vendar videti je iz dosedanjih in-
formacij, da je hujša kakor pa
je z gledalo na prvi pogled. Vo-
dilni avstrijski zadrugarji, med
njimi ss. Emmy Freundlichova
in dr. Karl Renner so zaprti za-
to, ker so priznali in dokazali
svojo zvestobo k svojim življen-
skim načelom in k naši skupni
stvari. Mnogo zadrugarjev je
postalo žrtev vojne, in velikemu
številu vojnih vdov in sirot se
je pridružilo novo veliko število
onih, ki so postali žrtve svojih
lastnih rojakov v borbi proti u-
ničevanju svojih najosnovnejših
državljanских pravic. Zadruga-
rji vseh dežela so zavedaje
svoje dolžnosti do avstrijskih in
zaradi tega otvarja s tem Med-
narodna zadrugna zveza akcijo
za zbiranje podpor zanje. Vse
zadrugne in zadrugne zveze sveta
se poziva, da pokažejo svojo
mednarodno solidarnost. Za MZD
podpisala predsednik Vain Tan-
ner, bivši soc. dem. min. pre-
sednik na Finskem in gl. tajnik
Henry J. May.

Avstrijske zadrugne in novi
režim

Glavni avstrijski zadrugarji
so zaprti. Tako ss. dr. Renner
Rausnitz, Freundlichova, Gross-
mann in Feilenreiterjeva. Vele-
nakupna zveza avstrijskih konz
zadrug in njihova Osrednja zve-
za sta dobili nadzorno komisijo
z dr. Stroblom na čelu. Vodje
ss. dr. Vuković, Lesiak in Korp
vodje Velenakupne družbe za-
drug in Osrednje zveze so še na
svojih mestih. Dr. Strobl je od
kancelarja poverjen nadzorst-
vom nad vsemi konz. društvi. Če-
ški sodrugi s s. Lustigom na čelu
so, interverirali pri MZZ in na
temelju njih informacij je gen-
tajnik MZZ H. J. May interveni-
ral pri angleški vladi in pri an-
gleški del. stranki. V zastopstvu
MZZ je odšel na Dunaj češki za-
drugar posl. s. Dietl, ki je podal
v London točno poročilo o stan-
ju. Ni še jasno kaj bo z delav-
skimi zadrugami v Avstriji. Naj
bo karkoli, fašizem ni bil še ni-
kdar naklonjen zadrugarstvu in
zaradi tega je tudi izmed glavnih
nalog zadrugarjev vseh vrst
da se bori za demokracijo, ne le
v svojem lastnem delokrogu, ne-
go tudi v državah, kjer delujejo.
S tem je zvezan njih lastni ob-
stoj in napredek.

Kdo so in kako delujejo vzgoji-
telji D. T. J.

Statistika Zveze delavskih te-
lovadnih enot za leto 1931 v
mnogih številkah kaže kaj in ko-
liko se je delalo v letu 1931 v
teh čeških delavskih telovadnih
organizacijah. Če pregledujemo
vzgojno delovanje v enotah, je
bilo l. 1931 izvedenih: 3296 raz-
govorov, 2754 predavanj, 11,289
nagovorov pred vrsto, gledališ-
kih predstav za odrasle 3198, za
otroke 680, lutkovnih iger 1343
programnih (prosvetnih) veče-
rov 1077, naračajskih besed
333, otroških popoldnevov 884,
poučnih izletov in izprehodov
1372, sestankov a stariši 650,
skupno torej 26,786 raznih izo-
braževalnih prireditvev. Na eno
enoto spada povprečno 22.2 ak-
cije (v l. 1930 22.4 akcije) let-
no. Vse te prireditve so bile ve-

Po borbi za svobodo
pravice!

Avstrijski škofje odob-
sedanji režim in pozivajo
stvo, da ga podpira. Avstrijski
škofje so izdali poslanico, ki
je celo v radiu preital duna-
nadškof kardinal dr. Inn-
Avstrijski škofje se v svoji
slanici v celoti izrekajo za na-
ko sedanjega režima in obla-
kroporeliti je minuli dni, pri-
čajjo prebivalstvo, naj se ok-
politike vlade, ki je tudi v
du z interesi in intencijami
toliške cerkve.

Kam hitiš, Avstrija!
rambo težko bolne sdrugi.

Pod tem nazivom priob-
češki sodružni listi Morava-
klje čeških in nemških soc.
organiziranih žena v Brnu,
skih organiziranih zadrugar-
enote žena in deklet za so-
skrbstvo v Brnu. V tem e-
opozarjajo te organizirane
na barbarstva sedanjega re-
v Avstriji. Omenjajo n. p.
je bilo izdano proti sodru-
delhaidi Poppovi, socialno
poslaniki in narodni svetni-
je stara 65 let in se je na-
težko bolna na raku v bol-
Lainzu, zaporno povelje. V-
nici se je pred nekaj dnevi
bila policija, da bolnico za-
Primarij bolnice, ki je zdr-
Poppovo, je protestiral pre-
vedbi zapornega povelja, ki
imela bolnica ravnokra v
radijski vložek in bi nje-
vedba za bolnico lahko z-
smrt! Moral pa je policiji
toviti, da bo takoj, ko bo
ski vložek iz telesa s. Po-
odstranjen, sporočiti to po-
da bo lahko bolno poslanko
dla v zapor. Kaj bi to zna-
bolnico, je na dlan. Žena
bračajo na vse civilisti-
kulturne zavedane čl. dr-
ne, ki jim človečnost in
nista prazna beseda, za p-
Vsi naj pomagajo ohrani-
ljenje žene, katere edina
je, da je napredna in da je
alistka. Saj vendar vsi ve-
je bolan in ranjen neprij-
vseh mednarodnih dogovorih
dotakljiv. Vemo tudi, da
pravilo, ki ga spoštujemo
vse "framsanske, svobe-
selne in neverse države",
v katoliški in krščanski A-
ji teptano in prezirano.
Kličejo vse na pomoč prot
barbarstvu, ki besni v imenu
in ljubezni do bližnjega!
komentarja? Da, v knjige
vine in v učenike o ljube-
moralni spada ta dokument.

Tudi ameriško delavstvo
avstrijskemu fašizmu.

V ameriških listih čita-
so se tudi tam vršila pro-
zborovanja in demonstraci-
ti barbarstvom, ki so bila v
menju križa izvršena v Av-

LJUDJE SE ČUTUJO ML

Angleški znanstvenik
dr. Hall ugotavlja, da se je
movanje starosti v zad-
letih temeljito spremenilo
thejev Faust je štel kakš-
let, da je sklenil pogodbo
dičem, da bi ga rešil nje-
ga bremena starosti in je
pravil za 30 let mlajšega.
Tolstoj govori v "Ani Kar-
o pedesetletnem "starcu",
pa se smatra več za posle-
starelega. Danes pa se člove-
vek s 55 leti, ki se krepi s-
tom, v najboljših letih. Še
desetletni ter pet in šest-
letni možje delajo danes
v uradih in stoje krepke
nišču.

Pojmovanje starosti je
spremenilo zlasti v ženskih
stah. Še Balzac se je mo-
riti za tridesetletno žensko
so jo smatrali v njegovem
že za prezele. V takini sta-
ni dobi se je morala obla-
kot matrona in njeneja ko-
nja je bilo približno kon-
nes je to že vse drugače.
stvo je šlo skozi čelo spe-
udejstvovanja in je ženski
prilo pot v javno življenje.
nem pa se je že prej osvob-
bedastih predsodkov in
ljivosti, ki so v prejšnjih
letjih imele tako veliko v-
činoma delo nekaj stotin
teljev teh enot, od katerih
je: 729 delavcev in
cev, 92 učiteljev, 8 profesor-
1 inženir, 6 študentov, 133
nikov, 17 obrtnikov, 3
ki itd.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

ACIJE V AVSTRIJI V ZVEZI Z VSTASI

Policijska je aretirala hrvaške emigrante, ki so se vračali v Avstrijo, kjer so bili na pooblaščenju izvrševati atentate na kralja Aleksandra. Ker so stopili v teroristično organizacijo "Ustaša", prišli v Zagreb izvršiti atentat na kralja in ker so ubili enega detektiva, so bili vsi trije obsojeni na smrt na vešalih.

Senatu je predsedoval dr. Arnerić, član senata pa je bil med drugim podpredsednik ljubljanskega apelacijskega sodišča in slovenski pesnik dr. Alojzij Gradnik.

Razporeke iz strahu za službe. — Uradniške plače so pri nas tako nizke — posebno plače državnih uradnikov — da uradniki z družino težko živijo s tistimi, kar nekaj stotakov. Zato je povsem razumljivo, da se uradniki po večini poročajo z ženami, ki so v službi. Na tem dvojnem zaslužkarstvu temelji precejšen del uradniških družin. Na drugi strani pa se čezdalej bolj veča število inteligentov, ki ne morejo dobiti službe: država varčuje pri tem na vso moč, nezasedenih mest ne oddaja, starih uradnikov ne upokojuje, ker bi jim morala plačevati pokojnino, na njih mesto pa nastavi druge. Tako imamo v državi več tisoč učiteljev in učiteljic, zdravnikov, inženirjev itd., ki ne morejo dobiti službe. V takem položaju je razumljivo, da se je pojavila parola: dvojno zaslužkarstvo naj se odpravi! Žene, katerih možje so v službi, naj bodo odpuščene iz službe, na njih mesto pa naj pridejo brezposelne mlade moči, predvsem seveda moške. Zdi se, da je država hotela poslušati te parole, pa se je nenadoma raznesel strah med "dvojnimi zaslužkarji", da bodo izgubili službe oz. njih žene. Posledica med drugimi je bila tudi ta, da so se začele množiti razporeke. Dvojni zaslužkarji so priglasili sodišču sporazumno željo za ločitev zakonca. V treh tednih jim sodišče to prizna, zakonca pa seveda dalje živita skupaj in nič se ni spremenilo. Le to: na papirju sta ločena, in če pride res redukcija omoženih žen, nje to ne bo moglo zadeti, češ, saj nisem poročena, ločena sem in sama preživljam sebe in otroke. Tako se tolažijo. Število razporek je zaradi tega zadnje tedne zelo naraslo, in — kar je značilno in tudi zanimivo — po tem sredstvu segajo tudi zelo pobožne družine vnetih katoličanov-inteligentov, ki bi jim kot vdanim članom svete cerkve moral biti zakonski jarem nedotakljiv in tako svet, da ga ne bi niti s sodno razporeko smeli omadeževati. — Zadnje čase se vzdržuje vest, da država poročenih učiteljev in uradnic ne misli odpuščati, marveč jim bo samo znižala prejemke — pri čemer bodo dohodki moža po njih višini upoštevani — s temi prihranki pa da bo zaposlila brezposelne učitelje in profesorje.

Umrla je v Ljubljani žena arhitekta Costapierarije, Mira, rojena Dev. Po rodu je bila iz znane glasbene družine Devovih v Črnomlju. Pokojnica sama je bila ugledna slovenska pevka, ki je nastopala na mnogih koncertih doma in v tujini. Petje je študirala pri Hubadu v Ljubljani in je postala pokojnica ena naših prvih visoko umetniških sopranistinj. Pred leti je mnogo nastopala na raznih koncertih. Zbolela je pred letom ter 24. marca umrla.

Umrli so: v Zagorju ob Savi stara trgovka Marija Müllerjeva, v Celju 81 letna vdova Marija Leitgebova.

Hipotekarne banke 30 milijonov dinarjev posojila. Polovico tega denarja je izplačala banka obični v srebrnikih po 50 Din. 50 Din je torej 300.000 novcev po 50 Din, in ker so ti srebrniki precej veliki, je tehtal ves ta denar 7 tisoč 500 kilogramov. (Pri pomniti moramo, da stari bankovci zelo izginjajo iz prometa in da so zelo redki. V prometu forsirajo predvsem novi srebrni drobci in nove bankovce.) Teh 15 milijonov drobca je preplajala mestna občina s postaje v svoje pisarne s sedmimi tovarnimi avtomobili. Za stražo stala bila le dva stražnika, a ljudje se za ta sprevid trkov sploh niso zanimali.

Pomoč Beli Krajini. — Ena najbolj pasivnih slovenskih pokrajin je pač Bela Krajina. Težko pridelujejo tamkaj kmetje svoj kruh, toča in suša mu vsako leto ubijata pridelke. Davki pa rasto, iz hlevov gredo voli in izkupicek zanje za davke. Deputacija belokrajinskih mož je odšla te dni na banako upravo ter prosila za pomoč. Podban je obljubil, da bodo davki v metliškem in črnomaljskem okraju znižani letos za 30 do 50%, s čimer bo Bela Krajina vsaj za eno leto precej razbremenjena.

Ponesrečilo do smrti. — Na Jesenicah se je ponesrečil v livarni Janez Repinc. Težka posoda za vlivanje železa mu je padla na noge in levo stran opralja. Prepeljali so ga v bolnico, kjer je čez nekaj ur umrl.

Smrt na nesrečo. — V Celju se je na veliki petek dogodila smrtna nesreča. Iz Gaberja pri Celju se je dimnikarski mojster Anton Košenina odpeljal z motornim kolesom proti Ptuj, da bi obiskal svoje sorodnike. V Arčlunu pri Vojniku je nenadoma zapeljal z motornim kolesom v kup gramoza. Suneč je bil tako močan, da si je Košenina pri padcu zlomil tilnik. Prihiteli so ljudje ter obvestili o nesreči celjako reševalno postajo, ki je takoj poslala avto po ponesrečenca. Košenina pa je kmalu po prevozu v bolnišnico podlegel težki poškodbi. Pokojnik je bil star šele 39 let.

Truplo samomorilca so našli po dolgih mesecih. V čateških gozdovih so na nekem mestu našli zdaj na spomlad, ko je sneg skopnel, nenavadno najdbo: v goščavju so opazili okostje moškega, pokritega s cunjami, na lobanji je še tičal preperel klobuk. Ko je zvedela to Bodnarjeva gospodinja na Tlaki blizu Turna ter šla pogledat skelet, je po obleki spoznala, da je to njen mož. K nji se je priženil pred leti ter imel z njo 6 otrok, lani se mu je menda še eden rodil, a ne z ženo. Pa je zaradi tega prišel v družino preprič, ki se je končal s tem, da je Bodnar pobegnil od doma, vzela s sabo revolver ter se v gozdu ustrelila, kar pa so dognali šele zdaj, ko so našli njegov preperel skelet.

VSI TRIJE ATENTATORJI OB-SOJENI NA SMRT

Oreb, Begović in Podgorelec, ki so pripravljali atentat na kralja, so bili obsojeni na smrt

Dne 28. marca je državno sodišče za zaščito države izreklo razsodbo v procesu proti trem hrvaških teroristom-vstašem, ki so pripravljali atentat na kralja

Pismo iz Clevelanda

Varčni župan metropole. — Glas starokrajških fašistov o Adamiču. — Adamič odbija napade na naseljenec. — Za katerim grmom tiči zajec

Naj reče kdo kar hoče, priznati je treba, da ima Cleveland v republikancu Davisu jako varčnega župana; mož varčuje na vseh koncih in krajih: ponoči ugaša luči na cestah, da bi ne šlo toliko elektrike; pobiranje smeti in odpadkov se vrši tako neredno — seveda v imenu varčevanja — da so clevelandske gospodinjice začele revoltirati; najslabše plačanim mestnim delavcem se v imenu svetega varčevanja trga že itak majhne plače itd. Istočasno pa je Davis pripravljen potrošiti težke tisočake za nepotrebne okraske na vodnem rezervarju pri Parmiti zato, da bi s tem nagradil nekega podjetnika, ki je prispeval \$5 v njegov kampanjski fond ter se trudi ustvariti nove, nepotrebne pozicije v mestni administraciji za svoje politične prijatelje, katere hoče nagraditi z mastnimi službami za njihovo zvestobo — seveda na račun slabo plačanih mestnih delavcev in davkoplačevalcev, kar je seveda čisto v skladu z republikanskimi kot demokratskimi političnimi načeli: oderi male bedake, da lahko nagradiš vplivnejše prijatelje. Davis se bo s tem nedvomno tako prikupil clevelandskim volilcem, da ga bodo prihodnji postavili pred mestno hišo, vanjo pa demokracija. Nato se bo začela iznova — stara igra pod drugo firmo.

Davis želi, da bi mu clevelandski volilci odobrili bondno izdajo v znesku štirih milijonov dolarjev, češ, to je neobhodno potrebno, sicer mesto ne bo moglo riniti dalje. Da bi prepričal volilce, da se brez te nove bondne izdaje ne bo dalo shajati, ugaša luči, trga plače delavcem, pusti smeti in odpadke čakati na dvoriščih itd. Vse skupaj je premišljena taktika, da se volilce prisili, da bi odobrili novo bondno izdajo, oz. pristali na to, da se mesto zadolži za nadaljnje štiri milijone, od katerih bo brez dvoma šel lep delež za politična korita kakor je pri nas navada. Ali je ta taktika uspešna ali ne, bo seveda pokazalo glasovanje o omenjeni bondni izdaji.

Ameriška Domovina z dne 18. t. m. je ponatila iz ljubljanskega lista Pohod, glasila jugoslovanskih režimovcev in bivših orjunašev, "kritiko" Adamičeve knjige "The Native's Return". Pohod meni, da nima smisla "pred Ameriko odkrivati stvari, ki so deloma neresnične, deloma pretirane in s tem sramotiti našo jugoslovansko ime pred svetom", obenem tudi meni, da ne bodo nauki, ki jih daje Adamič tamošnjim "vodilnim krogom, razmer čez noč spremenili". Pohod torej prizna Adamiču vsaj toliko, da je vsaj "deloma" opisoval razmere v Jugoslaviji pravilno in da te razmere niso tako imenitne, da ne bi potrebovale izpremembe, čeprav dvomi, da bo te izpremembe povzročila Adamičeva knjiga. To je več, kakor bi hoteli priznati Adamičevi klerikalni nasprotniki pri nas. Kar pa se meni pri Pohodu "kritiki" zdi najbolj čudno, je to, da kritizira Adamičovo novo knjigo čisto po načinu našega šenklerskega črnega krožka; kakor ljudje iz tega krožka, prav tako besediči tudi Pohod o "sramotanju jugoslovanskega imena", z drugo besedo naroda, da

Tennesseejski stavkarji spel v Washingtonu

Družba še ni zgubila plavega orla, čeprav je Roosevelt 13. marca objavil akcijo v "24 do 36 urah"

Washington. — (FP) — Po enem tednu tekanja od Poncija do Pilata, iz enega urada v drugega, se je deputacija pletenarskih stavkarjev Harriman Hosiery Co., Harriman, Tenn., končno obrnila do predsednika Roosevelta in ga vprašala, kaj je z njegovo obljubo z dne 13. marca, da bo podvzeta akcija proti družbi "v 24 do 36 urah".

Ker po zadnjem obisku ni bilo nobene akcije niti ne sluha, da bo vlada kaj storila proti tvrdki, ki se roga NRA že od 26. oktobra 1933, ko je izbruhnila stavka radi kršenja delavske točke industrijskega zakona, so stavkarji zopet prišli v Washington.

Ker pa enem tednu niso ničesar dobili, ampak so jih pošiljali iz urada v urad, so Rooseveltu napisali patetično pismo, v katerem pravijo, da se ne umaknejo iz Washingtona, dokler ne dobe obljubljenih — akcij. Denar jim je sicer pošel, kar jih pa v njih determinaciji ne moti.

Pred več tedni je Johnson obljubil stavkarjem, da bo kaznoval Harriman Hosiery Co. z "odstranjenjem plavega orla", tistega h-u-u-ga ptica. Ta ptič pa še sedaj gleda s tovarne te družbe. Le osivel je že.

"Mar naj podjetniki dobe vse koristi Vašega programa za gospodarsko obnovo, mi, hrbenica naroda, naj se pa zadovoljimo z drobtinami, ki padajo z mize?" vprašuje deputacija Roosevelta. "Ali nimamo mi nobenih pravic? Ali je vse skupaj le kup bea, ki ne pomenijo ničesar?"

"Delavsko ljudstvo Vas je pozdravljalo kot Mojzesa, ki nas popelje iz mizerije. Gospod predsednik, ne uničite našega zaupanja" ... se glasi patetično, vendar pa značilno pismo pletenarskih stavkarjev v Harrimanu, Tenn., kjer so že nad šest mesecev v boju za kosček pravice do organizacije, ki je zapisana v slehnem pravilniku.

Milwauški brezposelni zopet v pohodu

Milwaukee. — Milwauški odbor brezposelnih je zopet priredil velike demonstracije, katerih se je udeležilo tisoče delavcev, ki so zahtevali, naj zvezna vlada dovoli nadaljnjih deset milijard za javna dela in direktno podpiranje brezposelnih. Demonstrirali so pred okrajno in mestno palačo.

Zupan Hoan jim je rekel, da se zvezna vlada ne bo zganila, dokler je v akcijo ne prisilijo brezposelni v vseh mestih širom dežele s slinčnimi demonstracijami. O Rooseveltovi poldrugimi milijardi, ki jo namerava vlada potrošiti prihodnje fiskalne leto, je Hoan rekel, da je pljunek v morje bede. Ta vsota ne bo zalegla veliko, je poudarjal Hoan, ki je brezposelnim svetoval, naj gredo tudi nad mestno zbornico, ki je v rokah "nestrankarjev".

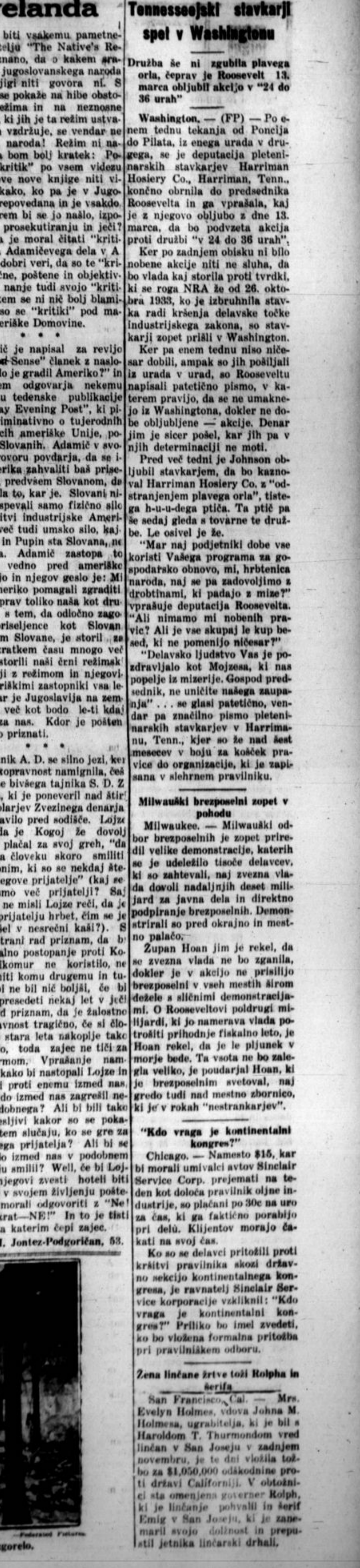
"Kdo vraga je kontinentalni kongres?"

Chicago. — Namesto \$15, kar bi morali umivalci avtov Sinclair Service Corp. prejemati na teden kot določa pravilnik oljne industrije, so plačani po 30c na uro za čas, ki ga faktično porabijo pri delu. Ključentov morajo čakati na svoj čas.

Ko so se delavci pritožili proti kršitvi pravilnika skozi državno sekcijo kontinentalnega kongresa, je ravnatelj Sinclair Service korporacije vzkliznil: "Kdo vraga je kontinentalni kongres?" Priliko bo imel zvedeti, ko bo vložena formalna pritožba pri pravilniškem odboru.

Zena linčane žrtve toži Rolpha in šerifa

San Francisco, Cal. — Mrs. Evelyn Holmes, vdova Johna M. Holmesa, ugrabitelja, ki je bil s Haroldom T. Thurmondom vreden linčane v San Joseju v zadnjem novembru, je te dni vložila tožbo za \$1.050.000 odškodnine proti državi Californiji. V obtožnici sta omenjena governor Rolph, ki je linčanje pohvalil in šerif Emig v San Joseju, ki je zamenjal svojo dolžnost in prepustil jetnika linčarski drhali.

Pogorišče japonskega mesta Hakodate. Požar je usmrtil 900 oseb in 23.000 hiš je zgorelo.

M. Kranjec:

ŠALJIVEC

"Saj si jo pojdeš sam ogledat," me tolažijo. Tisto pač. Pogledat pa lahko grem. Koliko deklet sem že videl v življenju. Saj ni treba, da se takoj zakvakam za njo. Naprosili so mi starešino, starega Brežnega, ker kot veste, je pri nas takšen običaj, da se starešina pogaja.

In tako greva s starešino. V tujo vas je treba iti, noč pa je temna. Varno tedaj ni bilo tako kot zdaj. Doračali so sedemnajstletni, ki so pazili na dekleta. — Pa je bilo vse dobro. Vso pot sem mislil to pa ono. Zlasti, kakšna je. Hvalili so mi jo, da je poštna in da bo dobra gospodinja. — Če človek tako hodi za dekletom kot sem prej, da se starešina pogaja. A zdaj je bilo treba premisliti, zlasti kakšna bo pozneje, kako je živila med vojno. Ali bo imela rada otroke, ali bo delala rada in čisto kuhala. Če naposled ni tako lepa, to ni tako velika stvar. Lepe ženske so za pogled in za igranje, pametne za razgovor, a pridne in poštna za življenje.

Med tem razmišljanjem nenadoma obstojiva pred kmečko leseno hišo. Nizka hiša je to, a s prvim pogledom lahko takoj presodiš, da bogata. Okna so razsvetljena, a zagnjena, da ne vidiš v sobo. Slišati ni bilo nikogar, da bi se pogovarjal.

Zunaj malo postojiš. Nerodno ti je kot bi šel po dolgih letih spet k spovedi. Starešina se odhrka in se obrne:

"Kaj si hotel reči?" Tudi njemu je neprijetno in pod suknjič stiska pol hleba rženega kruha.

"Kako? — Nič nisem mislil reči."

"Tako —"

In že zunaj se odkrije in si pogladi glavo. Potem odpre duri na priklētu. V obraz nam buši toplo in prijetno zadiši iz kuhinje. Cvrejo. Kuhinja je razsvetljena, na ognjišču plapolajo ogenj. Za durmi se je nekaj zganilo. Ona se je skrla. Človek bi stopil tja in jo objel vso zardelo, a se ne spodobi; rjesen moraš biti. Starešina zdaj poklika na hišne duri in stopi naprej, jaz pa za njim. Bolj v ozadju se ustavi s klobukom v roki.

"Hvaljen bodi Jezus Kristus," pozdravi starešina. "Daj vam Bog dober večer vsem, ki ste pri tej hiši."

To je potreben pozdrav, ko prideš prvokrat v tujo hišo po takih opravkih. Nato pa se nadaljuje z neko zgodbo iz stare zaveze o Tobiju, kako se je ta oženil.

"Midva sva poslana s tem mladeničem, da bi izbrala bogaboječo nevesto."

Vraga, jaz ne znam na pamet. — Med tem jaz gledam po sobi. Nikjer ni nikogar razen stare babe, sedeče v kotu, ki je gluha kot noč, kakor sem izvedel pozneje. Na mizi so ležali hlebi kruha, katere pa je maček pridno objedal; najbrže so čakali naju. A nobeden izmed naju ni stopil, da bi žival pregledal. Proti koncu nagovora so se za nama duri odprle in ženski glas je zatarnal: "Jezus, Jezus," — najbrže zastran mačka. Tudi zunaj je završalo. Pre-

senetila sva jih s tem, da nisva našla nikogar v sobi. Stara so skoro jokali in niso mogli prenehati opravičevati se.

Segali smo si v roke in posadili so naju za mizo, dočim so obglodani kolači romali z velikim sramom v kuhinjo. A jaz sem se delal kot ne bi videl vsega tega. Sedel sem resno in nekajkrat dostojno nagnil steklenico z žganjico. Zato se je govor sukal najprej o letošnji žganjici. Ko pa je prišlo vino na mizo, smo tudi mi prešli z razgovorom na vino. Gospodar, suh in majhen možiček, si je pustil brke in se vedno smehljaj, kar se mi je neumno zdelo in me je spravljalo v dobro voljo. Gospodinja pa, visoka snažna ženska, je še vedno tarnala zastran obglodanih ostankov, dokler ni zagrabila mačka baš v trenutku, ko je ta hotel skočiti na peč, pa ga je maščevalno zagnala v priklét.

Meni je bil dolg čas med razgovorom starešine in gospodarja. Spominjala sta se časov, ko sta bila skupaj zaprti v Lendavi zaradi prenašanja tobaka — in že malo pijana, sta se na vso moč krohotala. A jaz sem kajpak neprestano pričakoval, kdaj se pojavi moja izvoljenka. Naposled bi bil vsakdo nekoliko radoveden. A nikogar ni bilo.

Oni so se pričeli dogovarjati in pogajati. Koliko zemlje — dasi smo že prej natančno vedeli — celo, če ne bo otrok pri hiši. Tudi to je bilo važno. Naposled je gospodinja stopila do duri in zaklicala v kuhinjo:

"Trezaaa!"

V sobo je stopila visoka, mlada ženska nekako istih let kot jaz. Prinesla je neko cvrtje na krožniku in postavila na mizo. Šla je s ponosnim korakom proti mizi in se komaj mimogrede ozrla po meni. Jaz jo spremljam z očmi od vrat do mize in si mislim:

"Prokleta baba! Lepa si; kot srna hodiš. Ugajaš mi, čeprav si malo ponosna. Pa te bom že pokoril. — Čakaj, ko prideš v moje roke."

Pozabil sem na vse drugo. Stoji ona tako, ne da bi mi dala roko, ali pa me vsaj pogledala. Tudi zardela ni.

"Ti si že imela možkega pri sebi," mi je nenadoma postalo vroče.

"Treza noče iti v sobo," reče jasno in se ozre po meni in se nasmehe.

Tako torej. To ni Treza, nego njena sestra Kati, ki sem slišal o njej, da ima moža v Ameriki, kjer ne živi baš lepo. Ona se torej smehljala meni — malce zaničljivo — ali ni bilo tako, Kata?"

Ozrl se je po svoji ženi, ki je bila obrnjena drugam.

"To je bila namreč ona."

Tudi drugi smo zapili pogled v njo. Pa se ni ganila. Rahel, res zaničljiv nasmeš ji je igral na ustnih, dokler ni zdočasno vzdihnila. — Nekoliko ga je to vznemirilo, a že naslednji hip je pohlitel kot bi hotel čimprej končati to zgodbo.

(Konec prihodnjici.)

Stare velikonočne šego in navade

Vsaako leto vzbuja Velika noč, ali kakor pravijo vzhodni Slovenci, Vuzem, ko slavi narava svojo zmago nad zimo in temo, ko premaga zelena in topla Vesna črno in mrzlo Morano, v človeških srcih čuvstvo veselja, vir novega, svežega življenja in poguma ter mlade, nade polne samozvesti. — V stari dobi so ljudje praznovali Veliko noč še mnogo bolj slovesno kakor dandanes in to dalje časa, do osem dni. V tem času so zaprli sodišča, izpustili kaznjence iz ječe, osvobodili sužnje, darovali revežem miloščino in se popolnoma prepustili velikonočnemu užitku in veselju. V Konstantinovi dobi je bilo številu luči in bakelj o Veliki noči v Carigradu neki toliko, da je bila — kakor priča cerkveni oče Evzebij — noč svetlejša od dneva. — po narodni veri poskoči sonce ob vzhodu na velikonočno jutro trikrat od veselja nad vstajenjem Gospodovim. Ljudje, zlasti otroci, so čakali na kakem hribu sončnega vzhoda in v svoji domišljiji to tudi v resnici videli. Marsikje se godi to še dandanes. Tako se družijo kult narave in pomladi s kultom Velike noči.

Praznovanje Velike noči se pričinja prav za prav že na Cvetno nedeljo, ko ljudje prinašajo v cerkev butare in oljke k blagoslovu. Butare, okrašene s pisanimi trakovi ter obložene s pomaranči in jabolki, so bile ponekod tolike, da je nosilo poedine po več fantov in so se dotikale cerkvenega stropa. Kaj rad se je ob takih prilikah razvil med posameznimi skupinami iz zavisti prepir in celo prep, tako da so večkrat odnašali domov po-

polnoma oskubljeni in razmršene butare. — Uvod v praznovanje Velike noči je bil post, v starih časih splošno in navadi in silno strog. Razen nedelj in praznikov ljudje v vsem postnem času niso uživali s svinjsko mastjo zabeljenih jedi. V marsikateri vasi pa od srede do sobote velikega tedna ljudje niso imeli niti zajuterk niti južine. Najbolj so se postili na veliki petek, ko so uživali samo opoldne in zvečer nekoliko hrane, in še to zelo pičlo. Na veliki četrtek so marsikje uživali koprive kot sredstvo proti čarovnijam, drugod zopet so jih nabirali in spravljali na podstrešje kot pomoč proti strelji. Izjema posta je bila ponekod samo v soboto, ko so dobivali posli po kosilu rozinine in medene štruklje. — V mnogih krajih je bila navada, da so veliki teden, zlasti na veliki petek, posebno bogato obdarovali občinske reveže. Tako je dobil n. pr. v loški okolici prvi berač, ki je prišel na veliki petek zjutraj v hišo, vrečico moke, jajce, klobaso, kos kruha in svinjine. Ta dan je bila tudi navada, da so tujcu, ki je prišel skozi vas, prav posebno postregli, češ, da to prinaša obilo sreče.

Za primer bodi nastopna narodna priča iz Koroške:

"Veliki hlapec neke kmetije v Ziljski dolini je došel na veliko soboto na sosednji hrib na obisk. Ko je prišel do bližnjega ribnika, je sedel na ploščo skalnate stene na bregu da bi si odpohčil. Nekaj časa je počival, nato pa je vzel štrukelj, ki mu ga je bila opoldne dala kmetica, in ga je začel jesti. Toda komaj je ugriznil, je zašumela in zabučala voda v ribniku in v trenutku, ko so udarili valovi ob skalo, na kateri je sedel hlapec, je stopil iz ribnika velik, poračen mož. Pa je nagovoril hlapca tako-le: "U-

pam, da si dober človek in mi boš drage volje dal kos štruklja, ki ga hočeš pojesti pred durmi mojega mokrega stanovanja." — "Tvoji želji prav rad ustrežem," je odgovoril veliki hlapec, "zakaj že moja pokojna babica mi je večkrat rekla: kadar se raje umikajo pred velikonočnimi zvonovi, ne sme nihče v ljubezni odreči tujemu gostu kosa velikonočnega jagnjeta; kdor pa goštu postreže, temu je Bog pomnožil imetje in blago." — Hlapec je dal čudežnemu možu kos štruklja, ki ga je držal v roki. "Tisočera hvala za dar iz tvojih rok," je odvrnil tuji mož, "nikdar se ne boš kesal, da si ob tej uri z menoj lomil svoj velikonočni kruh. Bleščeče zlato, ki so ga valovi naplavili iz ribnika na skalnati rob, bodi plačilo za tvoje darilo." Po teh besedah je mož skočil v ribnik in na mah izginil v valovih. V tem hipu pa je tudi hlapec zagledal pred nogami bleščeče zlato, ki je bilo sedaj njegova last. Preden je še minil velikonočni mesec, je hlapec postal srečen in imovit posestnik ene izmed največjih kmetij v Ziljski dolini.

Od velike srede nadalje čaka mladina v cerkvi, da ugasnejo vse sveče, nato pa začne na dano znamenje ropotati na vso moč z ropotljami, ragljami in razbitimi lesenimi pripravami. Vse to naj posnema vpitje Judov: "Kri-žaj ga! Na kmetih tudi pravijo, da otroci s tem "Boga strašijo." — Veliki četrtek, pravijo, je tako velik praznik, da ta dan Bog blagoslovi vso naravo in dobi celo jajce v kokoši svoj blagoslov. Na veliki četrtek so nekada v mnogih krajih že zjutraj okrasili znamenja na poljih z bršljinom, smrečjem, doma v sobah pa svetilnike podobne z lovorovimi vejicami in palmovimi šopi.

Tudi je bila splošna vera, da je veliki četrtek sveti dan narave, zato je ta dan vsaka zelenjava bolj okusna kakor katerikoli dan v letu.

Ponekod je bila tudi vražje-verna navada, da so na veliki četrtek navedeno in na veliko soboto blagoslovljeno jajce zagrebali pod rožni grm, češ, da to varuje bližnje hiše pred ognjeno streljo. — Na veliki četrtek in veliko soboto zjutraj so si umivali v mnogih krajih ljudje s svežo studenčnico, zlasti dekleta, obraz, "da bi ostala zdrava duša in telo" in da bi bila lepa in čednostna.

Na veliko soboto otroci zjutraj še dandanes prinašajo iz pred cerkve "sveti ogenj," da bi bila domača hiša očuvana vsake nesreče. — Do današnjih dni se je ohranila v naših krajih starodavna navada, omenja jo že Valvasor, tako imenovani "žegen," to je blagoslovitev jedil, ki se izvrši na veliko soboto popoldne. Dekleta prinašajo v župnijsko cerkev v jersbasih razne jestvine: kruh, kolače, potice, pirhe, gnjat, klobase, pa tudi hrena in soli. Blagoslovljeno sol so ljudje hranili vse leto in so jo smatrali kot zdravilno sredstvo za ljudi in živali. V nekaterih krajih hodijo duhovniki sami v poedine vasi in sela, kjer blagoslovljajo skupno ali pa po hišah velikonočna jedila. V vinorodnih krajih dobijo tudi vino svoj blagoslov. Na povratku iz cerkve hitijo dekleta kolikor more, gače urno z jersbasi domov, zakaj imajo vero, da tista, ki bo prva prispela v domačo vas in se bo prej umila, se bo tisto leto prva omožila. Kmetiki fantje, ki jih pri takih tekmah opazujejo, imajo s tem svoje veselje in šale. Ponekod dobi "žegen" tudi vsa živina pri hiši razen mačke. Ostanke jedil niso ljudje zamestali, temveč so metali kosti, lupine in ostale odpadke na ogenj.

Pirhi, v Beli Krajini in pri vzhodnih Slovencih pisanice ali pisanke — Rusi pravijo krašan-ki (od krasiti) — so darilo, ki si ga medsebojno poklanjajo v družini, sorodniki in znanci, pa tudi zaljubljeni. Od kod in odkaj izvira ta navada, se ne da dognati. Že stari narodi so imeli gladko in okroglo jajce za simbol sreče, rodovitnosti in novega življenja. Stari Feničani so upodabljali svoje bogove v obliki jajca. Tudi azijske konfesije imajo podobna tolmačenja. V srednjem veku že je bila navada, da so se ljudje medsebojno obdarovali s pirhi, a lupine so na drobno strli, ker so bili mnenja, da cele prinašajo čarovnijo in nesrečo v hišo. Pirhe darujejo dekleta svojim izvoljencem, in sicer po eno, tri, pet itd., nikdar pa ne na pare, zakaj to bi pomenilo, da je dekle oddalo svoje sree že drugemu. Tudi je bila navada, da so dekleta, ki so se po Veliki noči poročila, dajala svojim zaročencem darilo; na okno so palagala tri pirhe in nov, svež robček. Ako pa dekle snubca ni maralo, je dejalo na okno prazno, posvalkano vrečico. Pirhi so tudi predmet igre, zlasti mladine, ki se o Veliki noči s tem kratkočasni. Mladina pirhe "seka" s kovanim denarjem po medsebojnem dogovoru. Ako sekač ugrebe novce v pirh, je ta njegov, sicer ostane jajce in novce nasprotniku. Drugod zopet trkajo s pirhi na ozkem loncu. Komur ostane jajce celo, dobi oba pirha. Drugod tudi trkljajo pirhe po posevni ploskvi in skušajo trčiti ob spodaj nastavljeni pirh. Ako ga igralec zadene, dobi oba pirha.

V starejši dobi je bila navada, da se je na veliko soboto zvečer zbiral mladina, pa tudi odrasli ljudje, pri kakem gorskem potoku, kjer so zajemali vodo; pripisovali so ji zdravilno moč, zlasti za oči. Da bi bila ta zdravilna moč uspešna, so zajemali z vrči proti vodnemu toku. Spotoma niso smeli črhiniti niti besede; šele po povratku, ko so prestopili domači prag, so smeli zopet govoriti. Kdor pa se je pregrešil, ni prinesel domov zdravilne, temveč samo navadno potokno vodo. Ta večer so škropili tudi živino, da bi se je ne lotile bolezni. Tudi so dajali živini posvečene soli in blagoslovljenega kruha, kar naj bi odvrčalo zle čarovnije od hleva. To pa se je moralo zgoditi, preden so živino napajali.

Na veliko soboto popoldne je

še dandanes v navadi procesija, ponekod, zlasti na Koroškem, se je vršila procesija zvečer z lučmi in plamenicami. Ko je bila končana, so zmetali plamenice zunaj na polju na kup ter pri tem streljali s pištolami in možnarji. Drugod zopet so na veliko soboto zvečer po procesiji — ali, kakor narod pravi: po Vstajenju — ko so se prikazale prve zvezde na nebu, zažigale grmade, ki so jih fantje znosili na veliki petek po gorskih bregeh in vrhovih. Pri tem so prepevali velikonočne pesmi, drugod zopet so molili, zato so imenovali take kresove tudi "prošnje ognje." V nekaterih krajih so vzdrževali take ognje do velikonočnega jutra, ki mu je narodna vera pripisovala čudodelno moč. Narod je bil prepričan, da so otroci, rojeni na velikonočno nedeljo ob sončnem vzhodu posebno srečni in da pred njimi nesreča beži kakor "suho listje pred vetrom."

V gorskih vaseh so nekdam žene in dekleta vstajala na velikonočno nedeljo na vse zgodaj, šla ven na polje in postavljala na ogle njih in travnikov majhne križce. Vsakemu križcu so dodale jajčjo lupino, napolnjeno z blagoslovljeno vodo od sv. Treh kraljev iz treh župnij; taki križci naj bi očuvali zemljo in posestvo vseh čarovnij in nesreč. — Ako je bilo o Veliki noči lepo in milo vreme, so se zbirali na velikonočno nedeljo in pondeljek popoldne mladi in stari na vaškem trgu pod lipo, igrali so razne igre ter poslušali povesti in pravljice, ki jih je zgovorna stara ženica pripovedovala nežni mladini. Kot primer bodi nastopna koroška narodna zgodba:

"Nekoč je šla na velikonočno nedeljo zjutraj kmetica v bližnjo vas k cerkvenemu opravilu. Bilo je izredno lepo jutro. Z jasnega, kakor ribje oko čistega neba, je sonce lilo žarko svetlobo na kalečo setev. — V vejevju dreves so ptiči veselo prepevali; na njivah in poljih so prve pomladanske cvetlice dvigale nežne glavice, kakor bi hotele Stvarniku sveta, ki je vstal iz groba, izkazati čast in spoštovanje. Kmetica je vesela stopala skozi sončno ravan in dehteči gozd. Naenkrat zagleda pod razvalinami starega gradu jagnje, čigar svetli volneni košček se je bleščal v zlatem sijaju. Kmetica, ki še nikdar ni videla tako lepe ovčice, se ji je približala, jo ljubkovala in rekla: "O, ti ljubo jagnje, kako to, da si na tako velik praznik samo in zapušče-no?" Komaj pa je žena to rekla, že je slišala od razvalin: "Jag-

nje, ki ti tako ugaja, ni zapušče-no, zvesto ga varuj, tlikavec te gore!" Kmetica pogleda k razvalinam zagleda prtilikavca, ki je vrh skale in zibal zlato sem ter tja. Nekoliko časa na opazovala prtilikavca, četje, nato pa ga je naglo varuješ; rada bi ga imela ga čuvala kakor gozdni rumeno zlato." — "Ti škoda, nes pametna žena, tako nerodno govorila," vori prtilikavec; "ako ne ko govorila, temveč rekla pameten prtilikavec, o jagnje in kakšno čudošče plač uživa, da ima tal in zlat košček." — od jagnjeta velikonočni dragocen kakor oni, ki si teta od mene. Tako si pa jo življenjsko srečo." — Na zemlja silovito potresa, razpokale skale in dreve tlikavec in jagnje sta iz-

Ponekod je hodil hišni mači gospodar, na veliki pondeljek z vsemi družicami in posli po svojem stvu. — Narod si tolma končno vreme za svoja ska prerokovanja, tako pomeni slabo vreme na nedeljo slabo leto, ako nedelja lepa, bo rodovit — Dež na veliki četrtek rodovitnost. — Močan de likonočno nedeljo daje slabo krmo; tudi so po nedelje do Binkošti dede.

Tako izraza narod, ki izza starodavnih časov ve ge in navade, svoje vese na zunaj, da bi velikonoč niki čim bolj sijajno pro Krščanska Velika noč se proslavo pomladi. — Po J

Na lovu
Gonjač: Prišli smo naslednje leva:

Lovce: Iminito.

Gonjač: Vodi jo pa v nas.

Lovce: Tem bolje.

Koristna knjiga

Mlada žena: Čitam bo zelo vplivala na najino sko srečo.

Mož: Ali je kuharska

DA USTREŽEMO NEKA ČLANOM

ki so želeli naročiti si p ceni knjigo THE NATIV TURN, katero je spisal miš smo jih naročili še (deset knjig. Torej sledi z vašim naročilom pred ga poide. Z naročilom tudi Money Order \$2. knjiga stane s poštnim Naročila pošljite na PROSVETA, 2657 S. La Ave., Chicago, Ill. — Godina, upravitelj.

SLOVENSKA NARODNA NA JEDNOTA

izdala svoje publikacije in no list Prosveta za koristi, trebn agencijo svojih članstva in za propagand dej. Nikakor pa ne za pr drugih podpornih organizat ka organizacija ima obilje glasilo. Torej agitatorji a naznanila drugih podporni ciji in njih društev naj se listu Prosveta.

KNJIGE S. N. P. J.

Pri Prosveti oziroma Književni Matici SNPJ imamo na rokah še neka dobrih knjig in če katere želite naročiti, sedaj je čas za to.

Ameriški Slovenci, stane.....\$5.00
Slovensko Anglaška Slovnica..... 2.00
Zajedalec..... 1.75
Zakon Blagovestije..... 1.50
Pater Malaventura v kabaretu..... 1.50
Jimmie Higgins..... 1.00
Hrbtenica, igra......25
Med brati, igra......10

Denar in naročilo pošljite na naslov:

PROSVETA
2657 S. Lawndale Avenue.

NAZNANILO IN ZAHVALA

S tužnim srcem naznanjamo sorodnikom, znancem in prijateljem žalostno vest, da je preminula dne 3. aprila 1934 ob 7. uri naša ljuba soproga in mati naša.

LOUISE PYER

(ROJENA ZAMERL)

Umrila je za sladkorno boleznijo, za katero je hudo trpela svojih šest let. Bila je zadnjih 16 dni v bolnišnici v New Kensingtonu. Srčna hvala vsem, ki ste jo obiskali za časa njene bolezni doma in v bolnišnici. Pogreb se je vršil iz hiše žalosti na vasi Rev. E. Smartno pri Litiji na Dolenskem, dne 4. aprila 1934 ob 12 uri. Starost 61 let. V Ameriki je bivala 27 let. Najlepša hvala našim prijateljem, ki so se udeležili pogreba in nam dali toliko tolažbe. Nadležje se prav lepo zadržalo darovane krasne vence in cvetlice slededim: Družina Frank Bozich, Thom Kosalec, Anton Pregrad, mr. in mrs. Martin Pabšek, mr. in mrs. Louis Poglajen Sr., mr. in mrs. John Skarja, mr. in mrs. Anton Koncilja, mr. in mrs. Anton Stonich, mr. in mrs. Oberlitter, mr. in mrs. John Setman, Frank Seka, Wjcie S. S. Svijantek Uzman, ter Atlantic Ass'n of Herminie, No. 2. U. S. of A. Local 5748 iz Herminie 2. Nadležje se prav lepo zadržalo vsem za automobile ko so vozili ob pogrebu brezplačno in se jim ki ste prišli iz oddaljenih krajev in se udeležili pogreba. Srčna hvala vsem, ki ste prečuli noči, hvala vsem, ki ste jo obiskali ob njeni bolezni in ki ste se udeležili pogreba. Se enkrat naša mati naša hvala vsem skupaj in za vse. — Tehi, draga soproga in mati naša, ki si nas pustila in šla od nas in ki Te bomo težko pogrešali, Ti bode dobra mati in soproga, želimo: poživaj v miru in blaži bode ameriška zemlja, srečno, srečno! — Zalažnji ostali: LOUISE PYER, soprog: MARY, omož. PERME, FRANCES, omož. POTTY, NIK, hčeri in ANTON PYER, sin. Nadležje zapušta takaj se bratranca in eno sestrično, ter šest vnukov in eno snestro v Lawndale Pa. V starem kraju pa mater in še eno snestro. — Irwin, Pa.